

Predlog Urbančičev je bil z navdušenjem sprejet ter se je v to anketo soglasno volilo na predlog A. Masla tovariše: Mir. Anžlovarja, A. Urbančiča in Iv. Kureta.

Z Urbančičevim referatom se je popolnoma dobro strinjal naslednji tovariša Fr. Waišela, dokazujoč, koliko se mora učitelj boriti za svoje, za to, kar mu po pravici pristojajo! Krasno in jako temeljito je namreč predaval: »Znamenit boj in zmaga za dve učiteljski ustanovi v priboljšek učiteljeve plače v Hrušici, ustanovljeni v to svrhu v prejšnjem stoletju«. Poslušalci so ga z velikim zanimanjem poslušali ter bi bil tudi ta referat ravno tako potreben, kakor prejšnji, da se javno priobči, da bi tako bil v pouk kate-remu pohlevnemu učitelju, ki se mu na sličen način gode krivice!

Sledili so nasveti in predlogi, katerih glavnejši so bili: Predlog glede naročitve »Uč. Tovariša«, t. j. naj bi vsi bili udje »Zavezini« ter obenem tudi naročniki »Uč. Tovariša«, a udnina bi se morala tedaj primerno zvišati. Drugi predlog Urbančičev glede imenovanih udov deželne šol. sveta, opiraje se na točko f § 37. deželne zakona 27. julija 1875, št. 18, se glasi: »Društvo naj naprosi ministrstvo za bogočastje in uk, naj uvaža sedaj to določilo in predlaga v imenovanje vsaj enega uda izmed ljudskošolskega učiteljstva«.

Predsednik Mir. Anžlovar stavi vprašanje, kaj misli društvo glede premestitve učiteljskega v Kastav. Po kratki debati se soglasno sklone, podpirati v toliko, da se hrvaško osnuje v Pazinu in slovensko v Gorici. Tudi prejšnja dva predloga sta bila soglasno sprejeta. Ob 3. uri popoldne je predsednik zaključil sejo.

Sedaj pa naj v par besedah preidem k nekaterim tovarišem v okraju. Vabljeni ste bili k zborovanju vsi brez izjeme. Lepo vas je odbor vabil, da celo bolj ponižati se ni mogel. Vprašam vas tedaj: Zakaj ne prihajate k zborovanjem? Zakaj nas sovražite? Zakaj se nič ne brigate za društvo? Ali se ne trudimo izboljšati svojega gmotnoga stanja — in je naše društvo v tem pogledu že mnogo storilo — in ali ne uživate tudi vi tega? Ali se mogoče gospodje smatrate za kaj drugega? Se vam li gode kake krivice? Ako bi bil ta vzrok, tedaj je vaša še večja dolžnost, priti zraven in opravičiti se.

Tovariši, bodimo pametni! Znano vam je, da če si sami ne pomagamo, drugi nam tudi ne bodo! Da pa to lažje dosežemo, ne bodimo osamljeni, ampak bodimo složni, delajmo skupno ter naj ne trpi društvo, oziroma učiteljstvo zaradi osebnega sovraštva!!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: Mestna občina v Kranju 100 K; g. J. Pihlar, gostilničar v Žeronincih, 10 K od dobička, ki ga je imel o priliki izleta ormoškega in ljutomerskega učiteljskega društva; g. Avgust Jenko, pekarski mojster in hišni posestnik v Ljubljani, 20 K; Hranilno in posojilno društvo v Nabrežini 10 K; g. Ivan Abram, župnik na Črnem vrhu, 5 K; v učiteljski gostilni pri Pirnatu v Beričevem zbrano učiteljstvo namesto v Buffalo Bill zložilo 5 K; ob priliki skupnega zborovanja ljutomerskega in ormoškega učiteljskega društva nabral tov. Franc Schneider iz Ceranjevcev 13 K 18 h; tov. Mihajl Vrbič iz Sodražice od prve funkcijske doklade 4 K; v Šmartnem pri Litiji je nabrala gdč. Kristinica Demšarjeva 7 K in g. S. Zorč 4 K. Živel učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnina za učit. konvikt. Tov. Josip Zajec, nadučitelj in tov. Ana Krašovec, učiteljica v Velikem Gabru. Živio!

»Zaveznikom«, ki bodo šli v Šoštanj, na znanje, da se bodo nekateri kranjski učitelji in učiteljice peljali z mešancem, ki odhaja iz Ljubljani 10 minut po šesti uri zjutraj in dospe v Celje ob poldsetih.

Nemčurski naval na slovenske šole. Pred kratkim je ptujski nemškutarski »Štajerc« izdal poziv na slovenske

krajne šolske svete, naj zadnji zahtevajo nemški pouk v 3 najvišjih razredih. Zavedeni krajni šolski sveti so že začeli sklepali o nemškem pouku. Tudi posamezniki pobirajo podpise za nemški pouk, prošnjo jim je sestavil »Štajerc«. Kot učitelji-vzgojitelji se moramo takemu počenjanju postaviti v bran. Kaj bodo take šeme, kakor so okrog »Štajerca«, skle-pale o naših šolah? Dobro bi bilo, ako se pri letošnjem zborovanju »Zaveze« stavi kaka resolucija. Naj prevzame kateri tovariš to nalogo. Na Dunaju so sklepali profesorji o učnem jeziku na učiteljskih, mi pa ne storimo nič!

Kdor ne ve, kaj je denuncijantstvo, ta naj vzame v roke »Slovenca« z dne 25. t. m. V uvodnem članku govori o znani sorški aferi, ko je po krivdi klerikalcev tekla kri. V onem članku denuncira »Slovenec« na najpodlejši način tamkajšnjega učitelja, tovariša Grmka, in njegovo soprogo, denuncira g. nadzornika prof. Zupančiča, denuncira sodnika g. Deva, denuncira in denuncira, da se človeku gabi! In kaj je denuncijant, to pove znan nemški rek: »Der grösste Schuft im ganzen Land...«

Zadnji »Domoljub« je zopet na vseh straneh poln laži in obrekovanj, ki so naslovljene na naš stan in naše tovariše. Denuncira, laže in obrekuje, da se človeku dela črno pred očmi. Z začudenjem se izprašujejo ljudje, kako morejo katoliški duhovniki tako lagati. Zato ni nič čudnega, ako vera peša. Čudno je samo, da krije poslanec Žitnik take lopovščine s svojo imuniteto. Ko bi imeli ti tatovi časti in ugleda kaj poguma, bi se podpisavali. Potem bi bilo lahko obračunati z njimi — s pasjimi biči. Drugega ne zaslužijo!

In vendar je govoril! Kdo neki? — On — učitelj-poslanec Jaklič! — O kom? — O učiteljstvu! Torej se vendarle še gode čudeži! Toda povejmo rajši, kako govori učitelj poslanec — edini, ki ga ima deželni zbor kranjski — o učiteljstvu! Ta govor je jako zanimiv, ker je lep dokaz, kako gori klerikalcem srce za učiteljstvo in šolstvo; ako gori njegovo — učiteljevo — tako, kako morejo goreti šele srca njegovih mojstrov in vzornikov! Dne 24. t. m. se je vršil v Dvorski vasi pri Velikih Laščah shod »Kmetске zveze za kočevski politični okraj«. In tamkaj je govoril o volilni reformi prijatelj Jaklič in se pri tej važni priliki spomnil tudi učiteljstva. Glasom »Slovenčevega« poročila slove njegov tozadevni znameniti govor tako le: »Ko smo zadnjič zborovali v Dobrépoljah, je čez par dni pisal list liberalnih učiteljev, katere vodi znani Jelenc, katerega so pred 6 leti liberalci vlačili kakor medveda po deželi in so ga bili, če se ne motim, pripeljali pokazat tudi v Sodražico in Loški potok — torej ta list je pisal: Jaklič je pridigoval v Dobrépoljah! Potem je naredil nekaj stavkov iz poročila, seveda brez vsake zveze*) in na koncu je modro pristavil: O učiteljskih plačah pa ni nič govoril. Sedaj pa vidite, kako pameten mož je Luka Jelenc. On meni, da smo kmetje kmetско zvezo zaradi učiteljskih plač naredili, da zaradi učiteljskih plač kmetje zborujemo. (Smeje). Danes bomo naredili nekaj izjeme.** Tudi o tem par besedi! — Jaz mislim, da čimbolj se bo po shodih govorilo o očitelskih plačah, tem manjše bodo. Gotovo je pa, da bo kmetška zveza znala se braniti, če se bo hotelo veliko breme učiteljskih plač zvaliti na kmet-ske rame. Proti taki regulaciji smo bili in bomo kmetски poslanci. Mi vemo, da noben človek ne more živeti od samih obljub, zato nismo učiteljem nobenih obljub delali. Obljube so jim delali liberalni poslanci. Te naj primejo za besedo! Ti naj pridigujejo o učiteljskih plačah! Med političnimi nasprotniki imamo kmetje tudi liberalne učitelje. Pred petimi leti so bili pri volitvah vsi v nasprotnem taboru. Ko smo pa začeli boj za ljudske pravice v deželnem zboru, takrat so nas liberalni učitelji najbolj psovali. Vsi so bili edini v tem, da jim je obstrukcija požrla zboljšanje plač, in če sta se le dva liberalna učitelja sešla, sta se kolegijalno pozdravila: Obstrukcija žre! Pa so nas kleti. Največjo piko so imeli name. Ti ljudje so mislili, da bom zaradi par kron izdal svoje volivce. Skrbeli so pa tudi za smeh! Ti ljudje, ki mene niso volili, so mi pošiljali nezaupnice. Kjerkoli so se ob uradnih konferencah zbrali na deželne stroške, tedaj so skovali »oso-

*) Prav tako, kakor je govoril!

**) Kako milostno in velikodušno!

Uredn.

Uredn.

ljeno« nezaupnico, podpisali jo vsi liberalni učitelji in liberalne dame, začeni pri šolskem nadzorniku do zadnjega suplenta doli in so mi poslali tisti popisani popir. Jaz sem se seveda smejal taki politiki. Šel sem gledat v časnike, kdaj bo kaka konferenca, pa sem vedel, da bo nezaupnica prišla. Ko je pa bilo učiteljskih konferenc konec, je bilo pa konec tudi nezaupnic. Učiteljske nezaupnice mene niso spravile iz ravnotežja, jaz sem vedel, na kateri strani mi je ostati, da ustrežem svojim volivcem.*) Liberalni učitelji so pa pokazali tudi, kako so možati! Ko jim je dr. Šusteršič na nekem shodu povedal, da se bo potreba poboljšati, preden dobe zboljšane plače, so liberalni petelini skočili pokonci in vsi ogorčeni vpili, da iz njegovih rok boljših plač nečejo. — Pa tudi ta stvar se je vletela. Jeseni so se dale oženjenim učiteljem draginjske doklade. Zadnja leta se je vse zelo podražilo, a plače so ostale iste in v stiskah so bili zlasti oženjeni učitelji. In v nekakem sporazumljenju z oženjenimi učitelji je naša stranka stavila predlog zaradi draginjskih doklad, ki je bil tudi sprejet, in draginjske doklade so tudi že izplačane. Luka Jelenc in tovariši, ki so se tako verili, da iz Šusteršičevih rok izboljšanih plač nečejo, so doklade tudi spravili. Jaz ne bom trdil, da je to prav, da se je dala doklada samo oženjenim učiteljem ali to, kar se je potem godilo ni bilo prav. V deželnem zboru sem bil tudi jaz za draginjske doklade, ker se več doseči ni dalo. To priliko sem porabil, da sem nasvetoval poročevalcu Hribarju, ki mu je bilo naročeno, da naj sestavi načrt za regulacijo, na kaj se naj ozira, da bo v korist deželi in učiteljskemu stanu, in sem zbornico zlasti opozarjal na § 55. šol. zakona. Iz tega vendar ne more noben človek sklepati, da sem govoril proti učiteljem. Ali liberalni učitelji so vendar trdili, da sem bil jaz proti učiteljem. Imeli so neki shod, na katerem so hujskali neoženjene učitelje in učiteljice proti nam. Bili so vsi v tem edini, da jim je naša stranka nasprotna, zato ker jim je dala draginjske doklade — A edini pa niso bili v tem, ali bi meni poslali nezaupnico, ali grajo, ali bi me pa kar obesili. Stvar, kakor vidite, se je srečno izšla, jaz sem danes še tukaj. (Smeh.) Pokazalo pa se je, kako je velika hinavščina tistih liberalnih učiteljev, ki terorizirajo učiteljstvo v »Učit. Tovarišu.«** — Prej so zmiraj vpili: Obstrukcija žre. Potlej je pa prišla vladna predloga za volivni red v deželni zbor. Kmetje bi bili dobili večino, a liberalci so z obstrukcijo to preprečili. Sedaj pa pogledimo tiste liberalce, ki so prej vpili: Obstrukcija žre, žre... Ali še sedaj tako vpijejo. Ne! Ampak liberalno obstrukcijo, ki je za sedaj kmetom snedla večino v dež. zboru, z veseljem pozdravljajo. Sedaj se vidi, da liberalnim učiteljem ni za svoj stan nič, ampak njim je vse protiljudska, liberalna politika. Prej so pravili, koliko je učiteljem požrla obstrukcija, a sedaj jo slave, a o draginjskih dokladah neoženjenim učiteljem in učiteljicam molče, ker jim ni nič za nje in ker sami že imajo draginjske doklade. Še nikdar se niso liberalni učitelji pokazali take nasprotnike kmetu kakor sedaj, in to si bomo kmetje dobro zapomnili. — Tako je torej govoril učitelj, deželni poslanec Jaklič, pravzaprav samo poslanec, ker je svoj stan popolnoma zatajil, ker ga je sram, da je učitelj. Temu govoru nimamo nič drugega dostaviti, nego samo izjavljamo, da so zadnji stavki polni neresnice. Kdor trdi, da nam ni naš stan nič, a vse samo protiljudska, liberalna politika, ta očitno in vedoma lažet. Če nas zaradi tega očitovanja tira pred sodišče, bomo nastopili dokaz resnice! Ako ima pogum, naj nas torej toži!

»Zavezino zborovanje avst. jugosl. učiteljev v Šoštanju dne 2.—4. junija t. l. Krasota Savinske doline je pač obče znana. Iz Gore Oljke (734 m), ki se nahaja ob meji Sp. in Zg. Savinske ter Šaleške doline, se nudi človeku velikanski razgled. Izlet na takoimenovani sp. št. »Rigi« bi ne povzročil p. n. tovarišicam in tovarišem, ki se bodo udeležili »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju, nikakršnih stroškov in težav. Od želez. postaje Rečička vas se pride do vrha v pičli uri,

*) To je lep tovariš, ta-le Jaklič!

**) To je pavšalno sumničenje, ki ni dostojno javnega moža!

Uredn.

Uredn.

nazaj pa v $\frac{3}{4}$ ure; na Gori se toči prav dobro vino; za pri-grizek pa mora vsak sam skrbeti. Usojam se torej v svrhu izleta proponirati sledeče: 1.) Sobota odhod iz Celja zjutraj ob 7.40, Rečička vas 8.39, Gora Oljka od 10 — 11.30, prihod na postajo ob 12.15 odhod z vlakom ob 12.43 in prihod v Šoštanj 1.04. 2.) Binkoštni ponedeljek: Šoštanj 5.56 zjut., Rečička vas 6.16, Gora 7.30 — 9, prihod na postajo 10, odhod 10.15, prihod v Celje 11.05; oziroma: Šoštanj 9.55, Rečička vas 10.15, Gora od 11.30 do 3, prihod na postajo 3.45, odhod 4.02, prihod v Celje 5.04. Na gori je krasna cerkev, v kateri se bode binkoštni ponedeljek ob 10. uri dopol. služila običajna maša. V Rečički vasi se dobé v gostilnici »K pošti« (tovariš Kranjc) tudi prenočišča. Kdor se misli udeležiti izleta na Goro, naj mi to javi vsaj do 1. junija t. l. in naj pristavi, kateri navedenih treh partij se misli pridružiti. Da se vsem ustreže, skrbel bom, da se bodo izvršile vse tri partije — zlasti, če se zglaši za vsako vsaj 5 udeležnikov.

Žalec, dne 26. maja 1906.

Anton Petriček.

Nemški meščanski kurz. V zadnji (uradni?) »Laibacher Schelzeitung« poroča urednik Peerz, da se bodo v meščanskem kurzu, ki bo prihodnje leto, predavali vsi predmeti nemški razen enega in še pri tem se bo terminologija predavala tudi nemški. Nič ne dvomimo, da bo tista slovenska pastorka suha matematika, ki je za jezikovno izobrazbo naravnost brezpomembna. Vprašamo pa: Zakaj ni rajše vse nemško, zakaj nas tako slepite, zakaj ta pesek v oči? Na moškem učiteljsku se prirodo opis predava slovenski; zakaj se slavna oblastva ne drže tega uredila? Sicer pa je značilno, kako Peerz vse to ve. Zakaj v uradnih objavah ni črke o tem? Kdo je kriv?

Iz Litije piše tovariš B. Andoljšek, poverjenik »Slovenske Šolske Matic« za litijski okraj: Da olajšam delo cenjenim tovarišicam in dragim tovarišem, sem se odločil, da bom dne 27. junija t. l. ob priliki narodne učiteljske konference v Zatičini pobiral letnino za »Slovensko Šolsko Matico« za tekoče leto od vseh šol našega okraja, ki so v društvu vpisane, kakor tudi od čč. gg. kolegov in gđč. koleginj, ki so že zdaj nje člani ali ki žele postati. V ta namen prosim, da preskrbe cenjene gđč. voditeljice in gg. voditelji tozadevne zneske pravočasno od krajnih šolskih svetov. Nadejam se, da ostanejo kakor dozdej tudi v bodoče vse šole našega okraja zveste naši »Matici«. Izrekam pa tudi željo, da se čimveč koleginj in tovarišev vpiše v našo lepo se razvijajočo, dično »Slovensko Šolsko Matico«.

Kaj pomenja beseda socializem? Na predlog francoskega lista »Le Figaro« so se francoski učenjaki Jules Simon, Pavel Leroy-Beaulieu in Pavel Lafargue v pogledu definicije socializma izjavili nastopno: »Socializem je težnja in teorija, ki stremi za tem, da s pomočjo raznih zakonitih prisilnih sredstev ustvarita med vsemi ljudmi kar več možno enakosti tako v posestvu imetja kakor tudi v nadlogah.

Razgled po šolskem svetu.

— **Preosnova bolgarskih šol.** Bolgarski naučni minister je predložil parlamentu načrt, kako naj bi se preosnovala bolgarske šole, da ne bi odgovarjale samo zahtevam časa, ampak tudi ondodnim razmeram in potrebam. Sedanje štirirazredne osnovne šole dobe dva dela: nižjo in višjo stopnjo, vsaka bo imela po več letnikov. Reformirajo tudi učiteljska, ki niso bila nič drugega kakor trirazredne nižje gimnazije. Kot učne osebe na učiteljskih nastavijo profesorje srednjih šol, in take ljudskošolske učitelje, ki napravijo zahtevane naknadne izpite.

— **Sad utrakvističnih šol.** Zadnji »Mir« piše: Po naključku nam je prišla v roke sledeča spaka: »Libe Kattri ih lassen dir schön grissen biget noch dir schlecht oder gut mir get gut Libbe Kattri ich bin noch nicht folibe dindlein segen bidu pist ih schlisse meinen schlechten schreiben wittigot mit got«. — Res čast zagovorniku takih šol, gospodu Palli!

— **Novo šolo** so pričeli zidati v Vovbrah na Koroškem. Stala bo, kakor pripovedujejo, okrog 25.000 K.